

Lidský hyenismus – podvody páchané na seniorech

V minulém článku jsme vás seznámili s tíšňovými linkami a s tím, jak podávat trestní oznámení. Dnes se zaměříme na rady pro poměrně ohroženou skupinu obyvatel a to na seniory. Senioři jsou pro podvodníky snadnou kořistí, a proto se často stávají oběťmi především majetkové trestné činnosti. Výjimkou v dnešní době bohužel není ani domácí násilí páchané na seniorech, o kterém však budeme psát až příště. Dnešní článek je věnován jak seniorům, tak i jejich rodinám, protože z našich zkušeností víme, že právě děti, vnoučata a široká rodina může seniorům pomoci nestát se obětí podvodníků.

Podvody páchané na seniorech jsou poměrně latentní trestnou činností. Okradení se stydí a raději to nikomu neřeknou a to ani v rámci rodiny. Pachatelé jsou však čím dál sofistikovanější, nezanechávají za sebou žádné stopy a pro kriminalisty je těžké je dopadnout. Hlavním důvodem proč si pachatelé vybírají starší osoby je ten, že senioři jsou osamělí, důvěřiví, rádi a pozorně naslouchají, mají minimum kontaktů s okolím, jsou méně ostražití, tělesně slabší a proto se i hůře brání jakémukoliv útoku. Podvodníci zacházejí tak daleko, že se nejen dostávají do blízkosti seniorů, ale i do jejich obydlí, kde je následně připraví i o celoživotní úspory. My jako policie se snažíme této trestné činnosti předcházet, vytváříme preventivní programy, pořádáme besedy a přednášky, distribuujeme letáky, cílíme na tuto ohroženou skupinu lidí, nicméně bohužel trestných činů páchaných na seniorech nijak výrazně neubývá.

Co se týká **pachatelů této trestné činnosti** – již v názvu článku jsem se nazvala lidskými hyenami, protože parazitují na dobrosrdečnosti, vstřícnosti a občas i částečné nemohoucnosti starších lidí. Podvodníci jsou velice výřeční, na první pohled působí sympaticky, mile, jsou schopni bez problémů navazovat kontakty. Své podvody mají velice dobře připravené, ne zřídka pracují ve skupince alespoň dvou lidí, pachatelkami bývají i ženy. Nelze říci, že by se jednalo o nevzdělané jedince, pachatelé mají intelektuální schopnosti, snaží se působit vzdělaně, používají slova, kterým senioři nerozumí. Tito pachatelé jsou schopni rychlé improvizace, přizpůsobí se okamžitě situaci, dokáží odhadnout svoji oběť a snadno si získávají důvěru. Co mají pachatelé společného, jsou opakující se legendy, se kterými bývají stále úspěšnější.

O jaké **LEGENDY** se jedná a na co si máte dát velký pozor? Tak v první řadě to je legenda **VRÁCENÍ PENĚŽ** či požadování **NEDOPLATKU** za různé energetické služby – voda, plyn, elektřina. Zde bychom rádi upozornili, že žádná energetická společnost nevybírání ani nevrací peníze v hotovosti!!! Obavy seniorů, že by jim byla okamžitě vypnuta elektřina, voda či plyn pokud by na místě v hotovosti nezaplatili, jsou mylné. **Nikdo vám domů žádný přeplatek za energii nepřinese a nikdy za tyto služby neplaťte nikomu v hotovosti u vás doma!** Nejčastěji v těchto případech jde podvodníkům o to, aby viděli, kam si jdete pro peníze (ať na zaplacení údajného nedoplatku nebo na rozměnění peněz). Poté se vám snaží vloupat do domu a peníze ukrást. Do vašeho domu se dostanou tak, že vy nedověříte dveře nebo si vymyslí, že mají žízeň nebo potřebují na toaletu. S tím souvisí i další podvodné jednání, kdy pachatelé vydávající se za pracovníky energetických společností nabízí **PŘEPISÁNÍ SMLOUVY** s tím, že za tento přepis smlouvy musíte zaplatit. **Nic neplaťte v hotovosti a nikoho si domů nepouštějte!** O případných změnách ve smlouvách se poraďte s rodinou, příbuznými, sousedy a podobně. **Nikdy se nenechte donutit cokoliv okamžitě podepsat!** Požádejte o čas na rozmyšlenou. Další trik podvodníků je, že si jdou opsat stav vodoměru, plynoměru apod. V těchto případech si ověřte, že se opravdu jedná o pracovníka energetické společnosti. Nechte si přes panoramatické kukátko nebo přes pootevřené dveře zabezpečené bezpečnostním řetízkiem předložit služební průkazy pracovníků uvedených společností a případně si jejich totožnost ověřte (než je pustíte do domu či bytu) u

konkrétní společnosti. Jistě máte i možnost stav měřáku napsat na lísteček a dotyčným ho předat u dveří, následně zatelefonovat nebo poslat mailem do příslušné firmy. Další možností je, pokud se energetici ohlásí předem, požádat někoho z rodiny nebo souseda, aby v době, kdy má cizí osoba přijít, byl s vámi doma. To, že má cizí osoba na sobě montérky s nějakým nápisem firmy ještě neznamená to, že se nejedná o podvodníka. **Vaší povinností není, pokud si nejste jisti, pustit do bytu cizí osobu!** Jak se říká váš dům je váš hrad, vaše soukromí a nikdo nemá právo vám ho narušit.

V rámci Pardubického kraje jsme v průběhu let zaznamenali i další legendu a to vydávání se podvodníků za ZAMĚSTNANCE STAVEBNÍHO BYTOVÉHO DRUŽSTVA. Převážně seniorům podvodníci nabízeli výměnu starších kuchyňských linek nebo výměnu zámků za lepší, bezpečnostní.

Další poměrně častou legendou podvodníků je, že se vydávají za KAMARÁDA NĚKOH Z VAŠÍ RODINY. Tady je jejich nejčastější „pohádkou“ to, že někdo z rodiny měl dopravní nehodu, porouchalo se mu auto, ztratil peněženku, zastavili ho policisté a podobně, on u sebe nemá peníze a tak si poslal kamaráda za vámi, abyste mu pomohli. Onen kamarád je však podvodník. Zde máme několik rad. Nikdy vy sami nesdělujte nikomu cizímu jméno svého příbuzného, naopak se zeptejte vy jeho na jméno a příjmení údajného příbuzného, který je v tísní. Pokud podvodník zazvoní u vašich dveří nebo vás potká před domem, nikdy ho nezvěte dovnitř do domu nebo bytu. Řekněte mu, ať počká venku a pokud máte tu možnost, spojte se telefonicky s tím, komu máte údajné peníze poslat. Pokud se mu nedovoláte, zkuste kontaktovat někoho z rodiny. Pokud i tam budete neúspěšní, **v žádném případě vám nedoporučujeme cizím osobám předávat peníze!** Dbejte i na to, abyste nenechali pootevřené dveře, aby vám zloději nevnikli do domu. Podvodníci se snaží, abyste podlehli stresu a iluzi, že někdo z rodiny nebo rodinný přítel je v obrovských problémech a tlačí vás k vydání jakékoliv finanční hotovosti. Nedejte se, jsou to vaše peníze! V těchto případech vás můžou podvodníci kontaktovat i telefonicky, přes pevnou linku. V současné době mají pevné linky především starší občané, a tak si podvodníci v telefonních seznamech hledají osoby například i podle archaických jmen (například Anežky, Boženy, Marie apod.). V seznamu samozřejmě zjistí i adresu, kam za vás následně přijdou.

V neposlední řadě musíme zmínit i legendy PODOMNÍCH PODEJŮ A NÁKUPŮ. V poslední době není výjimečné, že **obce zakazují podomní prodej** místní vyhláškou. Pokud si nejste jisti, jak je to u vás, obraťte se s dotazem na váš obecní úřad. Jestliže u vás je podomní prodej zakázaný a někdo se bude snažit vám cokoliv prodat, můžete kontaktovat státní policii na lince 158 nebo i městskou policii. Obě tyto složky mohou prodejce pokutovat, neboť se prodejci dopouští přestupku porušení místní vyhlášky. Podvodníci v těchto případech nabízejí široký sortiment zboží a služeb jako jsou potraviny, kožesiny, nádobí, kosmetiku, pojištění, knížky atd. Zároveň nabízejí i výkup starého nábytku, oblečení, starožitností apod. Nenechte se zlákat výhodnými nabídkami nebo tím, že se zbavíte starých nepotřebných věcí a ještě vyděláte.

Když jsme hovořili o výhodných nabídkách, musíme se dotknout ještě dalšího tématu a to jsou hromadné VÝLETY NA PRODEJNÍ AKCE. Akce, které se tváří jako výlet za kulturou s obědem, večeří nebo kávou a tam vám prodejci nabízejí různé zboží – deky, nádobí a tak podobně. Zde bychom na vás apelovali, abyste se takovým akcím buď úplně vyhnuli, nebo se tam potom v žádném případě nenechali donutit pod nátlakem k podpisu jakýchkoliv smluv a dokumentů. Pokud by na vás byl na místě vyvíjen nátlak, můžete přímo z místa zavolat policii. Těmito případy se média poměrně rozsáhle zabývala a tyto podvodníky nazývala příznačně „šmejdi“. Prodejci jsou velmi dobrými psychology, povídají si s vámi, jsou „sladcí jako med“, ale ve chvíli, kdy není po jejich, a vy odmítnete nákup zboží, začnou být zlí, nepříjemní a začnou vás slovně napadat. Bohužel často mívají velice dobře právně ošetřené smlouvy, od kterých je velice těžké odstoupit (pokud to je vůbec možné).

Nemalou část problémů si senioři vytvoří i sami tím, že se, ač možná nechtěně, zavážou k PLNĚNÍ NĚJAKÉHO ZÁVAZKU TELEFONICKY. V tomto případě se nejedná o kontakt s podvodníky, ale o to, že senioři si s někým rádi popovídají, nechají se operátory různých společností přesvědčit o výhodnosti nabídky a neuvědomují si, že i ústně uzavřený závazek může být soudně vymahatelný. Naše rada proto zní, pokud nic nepotřebujete, není vaší povinností přijímat telefonní hovory od cizích lidí. Můžete odmítnout jejich monitorované hovory a telefonát striktně ukončit.

A rada pro seniory, jak se nastat obětí podvodníků? Chraňte si své soukromí, nesvěřujte se s osobními věcmi cizím lidem. V žádném případě nepouštějte cizí osoby do domu či bytu. Nedávejte se do hovoru s cizími lidmi. Udržujte dobré sousedské vztahy a případně sousedy požádejte o pomoc. Pořídte si panoramatické kukátko nebo řetízek na dveře. Neotevírejte automaticky dveře, když nevíte, kdo je za nimi. Nejlepší je peníze ukládat do peněžních ústavů, a pokud je již máte doma, uschovejte je na několika různých místech. Důležitá telefonní čísla mějte viditelně blízko telefonu, abyste mohli případně rychle zavolat pomoc.

V článku jsme jistě neobsáhli všechny možné druhy podvodů, které mohou seniorům ztížit život, nicméně jsme se snažili nastínit nejčastější triky podvodníků. Pokud byste potřebovali pomoci, můžete se kromě policie obrátit i na krizovou linku pro seniory, která je v provozu 24 hodin denně a je poměrně vytížená – její číslo je **800 157 157**. Volání na linku je zdarma.

Pokud byste měli v rámci klubu seniorů či obce zájem o takovou besedu, můžete se na nás obrátit a my v rámci svých možností rádi přijedeme, předáme rady, zkušenosti a poradíme, jak se v určitých situacích zachovat.

Krásné únorové dny přeje

por. Ing. Markéta JANOVSKÁ
tisková mluvčí policie Pardubického kraje